

**PROSTITÚCIA AKO SPOLOČENSKÝ JAV (V REGIÓNE, V OBCI).
SOCIOLOGICKÁ ANALÝZA PRÍČIN A MOŽNOSTÍ SOCIÁLNEJ
INTERVENCIE**

BAKALÁRSKA PRÁCA

Lucia Profantová

**UNIVERZITA KONŠTANTÍNA FILOZOFA V NITRE
FILOZOFICKÁ FAKULTA
KATEDRA SOCIOLOGIE**

Vedúci bakalárskej práce:
Prof. PhDr. P. Ondrejko, PhD.

Nitra 2010

ANOTÁCIA

VYHLÁSENIE

Vyhlasujem, že bakalársku prácu s názvom „Prostitúcia ako spoločenský jav (v regióne, obci). Sociologická analýza príčin a možností sociálnej intervencie“ som vypracovala samostatne pod odborným vedením Prof. PhDr. Petra Ondrejkooviča, PhD. a použila som literatúru, ktorú uvádzam v zozname.

.....

Podpis

ABSTRAKT

PROFANTOVÁ, Lucia: Prostitúcia ako spoločenský jav (v regióne, obci). Sociologická analýza príčin a možností sociálnej intervencie. [Bakalárska práca]. Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre. Filozofická fakulta; Katedra sociológie. Školiteľ: Prof. PhDr. Peter Ondrejko, PhD. Stupeň odbornej kvalifikácie. Bakalár (Bc.). Nitra: FF UKF, 2010. 44.s

Bakalárska práca sa v teoretickej časti zaoberá problematikou prostitúcie ako spoločensky nežiadúceho javu. V úvode práce objasňujeme pojem prostitúcia, uvádzame druhy a formy prostitúcie a analyzujeme rôzne príčiny, ktoré vedú k vykonávaniu tejto činnosti. Ďalšia kapitola sa venuje dejinám prostitúcie počnúc starovekom až po súčasnosť. Ďalej práca obsahuje stručnú charakteristiku prístupov k prostitúcii a možností sociálnej intervencie.

Empirická časť práce interpretuje výsledky prieskumu, ktorý bol vykonaný formou dotazníka. Cieľom tohto prieskumu bolo zistiť názory rôznej vekovej kategórie na prostitúciu a jej formy, osobitne týkajúce sa mesta Komárno.

KLÚČOVÉ SLOVÁ

Prostitúcia, spoločensky nežiadúci jav, sociálna intervencia, prevencia, príčiny prostitúcie, kategorizácia prostitúcie, prístupy k prostitúcii.

ABSTRACT

PROFANTOVÁ, Lucia: Prostitution as a social phenomenon (in the region, in the municipality). Sociological analysis of the causes and possibilities of social intervention. [Bachelor Thesis]. Constantine The Philosopher University in Nitra. Faculty of Arts; Department of Sociology. Tutor: Prof. PhDr. Peter Ondrejko, PhD. Degree of qualification: Bachelor (Bc.). Nitra: FF UKF, 2010. 44 s.

In the theoretical part, the bachelor thesis deals with the problem of prostitution as a socially undesirable phenomenon. In the introduction, we explain the notion of prostitution, we state categories and forms of prostitution and analyze the reasons that lead to the performance of this activity. The next chapter records the history of the prostitution starting with ancient era up to the present. The work also contains brief characteristics of the approaches to prostitution and the possibilities of social intervention.

The empirical part of this work interpretes the results of a survey carried out by means of a questionnaire. The aim of this survey was to determine the opinion of various age categories on the prostitution and its forms, especially in the city of Komárno.

KEY WORDS

Prostitution, socially undesirable phenomenon, social intervention, prevention, causes of prostitution, categorization of prostitution, approaches to prostitution.

PREDHOVOR

Súčasná spoločnosť zaznamenáva nárast sociálno-patologických javov. Jedným z týchto javov, je aj prostitúcia, ktorá častokrát býva označovaná aj ako „najstaršie remeslo“. S pojmom prostitúcie sa veľakrát stretávame a všetci dobre poznáme význam tohto slova. Jestvuje viacero teórií ako možno obmedziť prostitúciu, avšak jednou z najúčinnjších možností je prevencia, ktorá môže mať rôzne podoby.

K spracovaniu témy prostitúcia nás priviedol fakt, že je to jav týkajúci sa celej spoločnosti, teda každého z nás či už priamo alebo nepriamo. Všetci venujeme pozornosť tomuto fenoménu, nakoľko obchod s telom je nesmrteľný a častokrát nekontrolovateľný. Na tento jav hľadáme rôznymi postojmi. Avšak zabrániť mu je veľmi náročné, zdá sa, že priam nemožné.

Cieľmi teoretickej časti práce bolo popísať vývoj prostitúcie z historického a súčasného hľadiska. Taktiež sme sa usilovali charakterizovať jej druhy, formy, príčiny a možnosti zásahu proti jej šíreniu. Ako cieľ empirickej časti sme si stanovili zistiť názory občanov rôznej vekovej kategórie mesta Komárna na prostitúciu.

POĎAKOVANIE

Ďakujem za odbornú pedagogickú pomoc môjmu školiteľovi Prof. PhDr. Petrovi Ondrejkoovi, PhD. Taktiež ďakujem, všetkým respondentom za spoluprácu pri prieskume a celej mojej rodine a priateľom za ich podporu.

ZOZNAM TABULIEK

Tabuľka č. 1 Pohlavie

Tabuľka č. 2 Vek

Tabuľka č. 3 Vzdelanie

Tabuľka č. 4 Predstava pojmu prostitúcia

Tabuľka č. 5 Postoj k prostitúcii

Tabuľka č. 6 Výroky o prostitúcii

Tabuľka č. 7 Miesto vykonávania prostitúcie

Tabuľka č. 8 Potreba regulácie prostitúcie

Tabuľka č. 9 Vhodnosť zásahu voči prostitúcii

Tabuľka č. 10 Úprava zákona

Tabuľka č. 11 Rozšírenosť

Tabuľka č. 12 Zoradenie častosti príčin vedúcich k vykonávaniu prostitúcie

Tabuľka č. 13 Dôvody vyhľadávania služieb prostitúcie

Tabuľka č. 14 Postoj voči prostitúcii v závislosti k pohlaviu

Tabuľka č. 15 Regulácia prostitúcie v závislosti k veku

Tabuľka č. 16 Spôsob zásahu voči prostitúcii v závislosti k veku

Tabuľka č. 17 Úprava zákona prostitúcie v závislosti k vzdelaniu

OBSAH

ÚVOD.....	9
1 CHARAKTERISTIKA PROSTITÚCIE	11
1.1 Definícia prostitúcie.....	11
1.2 Druhy prostitúcie	12
1.3 Príčiny prostitúcie	14
2 DEJINY PROSTITÚCIE.....	17
2.1 Prostitúcia v antickom staroveku.....	17
2.1.1 <i>Mužská prostitúcia</i>	18
2.2 Stredovek	19
2.3 Renesancia	19
2.4 XVIII. storočie	20
2.5 XIX. storočie.....	20
2.6 XX. storočie	21
3 PRÍSTUPY K PROSTITÚCII	22
4 MOŽNOSTI SOCIÁLNEJ INTERVENCIE VOČI PROSTITÚCII - PREVENCIA....	24
4.1 Primárna prevencia	24
4.1.1 <i>Legislatívna úprava prostitúcie v Slovenskej republike</i>	25
4.2 Sekundárna prevencia	26
4.3 Terciárna prevencia.....	26
4.3.1 <i>Harm reduction, streetwork</i>	26
5 CIELE, HYPOTÉZY, VÝSKUMNÝ SÚBOR, VÝSKUMNÁ METÓDA	
A TECHNICA SPRACOVANIA DÁT	28
5.1 Ciele prieskumu	28
5.2 Hypotézy	28
5.3 Výskumný súbor a jeho popis.....	29
5.4 Výskumná metóda a technika spracovania dát	30
6 VÝSLEDKY PRIESKUMU.....	31
6.1 Interpretácia výsledkov	31
6.2 Overovanie hypotéz	35
ZÁVER.....	40
POUŽITÁ LITERATÚRA	42
PRÍLOHA	43

ÚVOD

Prostitúcia ako spoločensky nežiadúci jav, je problém, ktorý sa vyskytuje v každej spoločnosti. Na jednej strane je prostitúcia považovaná za antisociálne a amorálne správanie, na druhej strane však jej existencia naprieč kultúrami a históriou hovorí o jej žiadanosti. Táto skutočnosť, ako aj mnoho ďalších, svedčí o zložitosti problematiky týkajúcej sa prostitúcie. Dôvodom pre výber danej témy bola jej aktuálnosť, ktorá je spôsobená značným rozšírením sa prostitúcie v poslednom období. Masovému charakteru prostitúcie však nezodpovedá priestor venovaný tejto téme v kruhu odborníkov, na čom sa zhodujú viacerí autori. Táto práca tak môže, i keď len v obmedzenej forme, aspoň čiastočne prispieť k poskytnutiu základných poznatkov o tejto problematike.

Práca sa skladá z dvoch častí, prvá časť sa zaoberá teoretickými aspektmi prostitúcie, druhá spracováva výsledky prieskumu názorov občanov rôznych vekových kategórií z Komárna. V teoretickej časti, ktorá sa člení na štyri kapitoly, sa najskôr oboznamujeme s pojmom prostitúcia a jej definíciami z rôznych hľadísk. Vzhľadom ku skutočnosti, že prostitúcia nadobudla masový charakter, možno ju rozdeliť do viacerých kategórií podľa rôznych kritérií. Definíciu teda rozširujeme o popis jednotlivých druhov. Do prvej kapitoly sme taktiež zaradili analýzu príčiny prostitúcie, ktoré sa taktiež delia na niekoľko typov.

Keďže prostitúcia sprevádza ľudstvo celými dejinami a keďže pre poznanie prítomnosti a predvídanie budúcnosti je znalosť dejín nevyhnutná, druhá kapitola poskytuje stručný prierez históriou prostitúcie a rôznych pohľadov na tento fenomén a taktiež na pozíciu, ktorú zastávala v jednotlivých historických obdobiach. Popis historického vývoja prostitúcie zahŕňa obdobie počnúc antickým starovekom až po súčasnosť.

V každej spoločnosti existujú rôzne spôsoby vysporiadania sa s prostitúciou. V priebehu dejín vzniklo viacero systémov či prístupov k riešeniu tohto javu, ktoré sa presadili v rozličných častiach sveta. V tretej kapitole preto uvádzame charakteristiku najvýznamnejších postojov ľudskej spoločnosti k prostitúcii.

Záverečná kapitola teoretickej časti zodpovedá skutočnosti, že existuje všeobecná zhoda na nevyhnutnosti riešenia prostitúcie. Konkrétne popisujeme možnosti sociálnej intervencie voči prostitúcii, zaoberáme sa popisom jednotlivých možností a tiež opatreniami, ktoré väčšinou spadajú pod pojem prevencie. Zvlášť venujeme pozornosť postaveniu prostitúcie z legislatívneho hľadiska a nástrojom terciárnej prevencie - tzv. harm reduction či streetwork.

Tak ako je to vo všetkých vedných odboroch, cieľom teoretických poznatkov je poskytnúť základ pre poznatky praktické. Súčasťou práce je aj spomínaná empirická časť, ktorá pozostáva z analýzy výsledkov prieskumu. Empirická časť je rozdelená do dvoch kapitol, pričom v prvej popisujeme ciele prieskumu, ku ktorým patrí predovšetkým zistenie názorov respondentov rôznej vekovej kategórie na prostitúciu. Na základe cieľov sme formulovali hypotézy, ktoré sme následne verifikovali alebo falzifikovali. Táto kapitola taktiež zahŕňa popis výskumného súboru a metódy zberu a spracovania dát. V druhej kapitole sa venujeme interpretácii výsledkov a overovaniu hypotéz.

K metódam využitým pri písaní tejto bakalárskej práce patrí detailné štúdium literatúry a internetových zdrojov týkajúcich sa prostitúcie a ich následné spracovanie. V empirickej časti pri analýze výsledkov prieskum bola použitá kvantitatívna metóda formou dotazníka.

Cieľom tejto bakalárskej práce bolo v stručnosti sumarizovať najpodstatnejšie teoretické poznatky týkajúce sa prostitúcie ako spoločensky nežiadúceho javu a ich následné využitie v empirickej časti. K cieľom taktiež patrí zistenie názorov obyvateľov mesta Komárna rôzneho veku na prostitúciu, jej vznik a spôsob zásahu, analýza výsledkov a ich následná interpretácia.

1 CHARAKTERISTIKA PROSTITÚCIE

1.1 Definícia prostitúcie

Na úvod je nevyhnutné vymedziť význam pojmu prostitúcia. Čo sa týka etymologického hľadiska, samotné slovo prostitúcia má pôvod v latinčine, latinské slovo *prostituere* znamená verejne vystavovať. Definícia prostitúcie je obširna a definovať ju možno z niekoľkých hľadísk. Definícií teda existuje viacero, niektoré sa sčasti zhodujú, sčasti dopĺňajú.

Prof. Ondrejkovič vo svojej monografii s názvom Sociálna patológia považuje prostitúciu za jeden z „najstarších sociálnych javov, porušujúcich sociokultúrne normy sexuálneho správania. ... V európskom kultúrnom regióne najčastejšie rozumieme pod prostitúciou poskytovanie homo- ako aj heterosexuálnych služieb za peniaze alebo inú protihodnotu.“ (Ondrejkovič, 2009, s. 226-227). Autor klasifikuje prostitúciu ako spoločensky nežiadúci jav, ktorý sa radí k sociálnym deviáciám, teda k správaniu, ktoré sa považuje za porušenie očakávaných pravidiel a noriem. V tomto prípade ide o normy sexuálneho správania. Prof. Ondrejkovič však zároveň podotýka, že existujú i prípady prostitúcie, ktoré nespádajú pod kategóriu sociálnej deviácie, teda nejde o porušenie očakávaných noriem.

Prof. Chmelík chápe prostitúciu ako „špecifický druh podnikania (obchodu)“. Zároveň uvádza konkrétne príklady sexuálnych služieb a taktiež niekoľko foriem protihodnôt.

„Ide o akýkoľvek spôsob ukojenia pohlavného pudu na tele inej osoby. Nemusí ísť len o klasickú súlož, ale o dotýkanie sa tela akejkoľvek časti tela iného, sebaukojenie, pokiaľ sú prevádzané za odmenu. Odmena nemusí mať len finančnú podobu, ale môže mať aj inú formu, napr. získanie určitej výhody, poskytnutie protislužby, protekcia“. (Chmelík, 2003, s.17)

Tvrdenie, že prostitúcia je istý druh obchodu, potvrdzuje aj skutočnosť, že väčšinu termínov z tejto oblasti možno použiť v spojitosti s týmto javom. Profesor práva R. W. Perry v diele *Encyclopedia of Crime and Justice* (<http://www.encyclopedia.com/doc/1G2-3403000212.html>, 2010) uvádza, že prostitúcia ako druh zločinu a sociálnej identity sa nachádza na pomedzí sexuality a ekonómie. Taktiež cituje Georga Simmela, ktorý už na začiatku 20. storočia dával so súvisu podstatu prostitúcie s podstatou samotných peňazí. Podľa Perryho istá aktuálnejšia štúdia dokonca definuje prostitúciu ako obchodnú transakciu, na ktorej sa dohodli zúčastnené strany vo forme krátkodobej zmluvy.

Na záver uvádzame definíciu Velkého sociologického slovníka (Maříková, 1996, s.166) podľa ktorého prostitúcia predstavuje „inštitucionalizovanú formu poskytovania sexuálnych služieb za peniaze alebo inú odmenu, eventuálne z iných pohnútok“. Zamerajúc sa na termín inštitucionalizácie, na základe tejto definície prostitúcia predstavuje hodnoty resp. model správania, ktorý je zakorenený v spoločnosti ako zavedený zvyk alebo norma v rámci systému.

Uvedené príklady definícií naznačujú zložitost' a obšírnost' problematiky prostitúcie, niektoré z aspektov daných definícií budú podrobnejšie popísané v ďalších častiach práce.

1.2 Druhy prostitúcie

Ako uvádza prof. Ondrejko (2009, s. 229), masový charakter prostitúcie umožňuje dokonca jej kategorizáciu, preto možno definíciu prostitúcie rozšíriť o charakteristiku jednotlivých druhov prostitúcie. Prostitúciu teda možno rozdeliť na niekoľko typov, a to z viacerých hľadísk, čo len zdôrazňuje komplexitu problematiky súvisiacej s týmto javom.

V súčasnosti sa ešte stále najčastejšie pod prostitúciou rozumie prostitúcia **ženská**, avšak existuje, ba dokonca niekde aj prevláda, prostitúcia **mužská** a **detská**. Pri tejto kategorizácii berieme do úvahy kritérium subjektu, ktorý poskytuje sexuálne služby. Ďalším kritériom je miesto pôsobenia a úrovne poskytovania služieb, ktoré sa vzťahuje tak na ženy ako aj mužov. Podľa Christine Harcourt a Basila Donovana, ktorí spolupracujú na výskumoch pre National Centre in HIV Epidemiology & Clinical Research na Univerzite Nového Južného Walesu, existuje minimálne 25 druhov prostitúcie podľa miesta pôsobenia. Na základe tohto kritéria rozlišujú tzv. **priamu** a **nepriamu** prostitúciu, pričom osoby vykonávajúce druhý menovaný typ prostitúcie sa nemusia vždy považovať za sexuálnych pracovníkov. V ich zozname sa nachádza aj niekoľko prípadov, ktoré pre Európanov môžu pôsobiť priam exoticky, za všetky možno spomenúť napr. prostitútky v USA, ktoré jazdia po diaľniciach a prostredníctvom vysielaciek komunikujú s potenciálnymi klientmi, zvyčajne vodičmi kamiónov. (<http://prostitution.procon.org/view.answers.php?questionID=000096>, 2010)

Pre potreby tejto bakalárskej práce nám vystačí rozdelenie do kategórií podľa miesta pôsobenia a úrovne poskytovania služieb tak, ako ho uvádza J. Chmelík (2003, s.63-64):

▪ **privátna prostitúcia**

Tento typ prostitúcie zahŕňa osoby s relatívne stálou klientelou. Vykonávajú ju ženy alebo muži „na úrovni“, ktorí môžu klienta reprezentovať na verejnosti alebo pri jeho spoločenských povinnostiach. Služby sa poskytujú v privátnych, zvyčajne luxusne zariadených bytoch.

▪ **hotelová prostitúcia**

Od privátnej ju odlišuje skutočnosť, že klientela nie je úplne stabilná a prostituujúci v tejto kategórii majú častokrát vyššie vzdelanie a ovládajú cudzie jazyky. Klientmi bývajú najčastejšie cudzinci. Z tejto prostitúcie profitujú aj ďalšie osoby ako napr. hotelový personál, taxikári a pod. Do tejto kategórie môžeme zaradiť aj dievčatá cez telefón.

▪ **bytová prostitúcia**

Spadá do nej široká škála prostituujúcich osôb. Sem možno zaradiť aj detskú prostitúciu. Je vykonávaná vo vlastných bytoch, často za prítomnosti tretej osoby v roli kupliara, ktorým môže byť manžel, brat, otec. Často sa stáva, že klienta zlákajú pod falošnou zámkou, uspia ho a následne okradnú. Patrí sem aj komerčný sex formou eskortných služieb a ponuky sprostredkované internetom.

▪ **barová prostitúcia**

Ide o prostitúciu v rôznych erotických salónoch, sexbaroch a nočných zábavných podnikoch prevádzkovaných mladými neplnoletými osobami. Častokrát ide o cudzinky vykonávajúce tieto služby z donútenia. Tento druh býva spojený s obchodovaním s ľuďmi a taktiež tvorí jeho značnú časť aj detská prostitúcia.

▪ **pouličná, diaľničná prostitúcia**

Tento druh prostitúcie je najproblémovnejší. Prostitútkami sú obvykle ženy, ktorých veková kategória je niekedy veľmi nízka, takisto ako aj ich intelektuálna úroveň. Avšak empirické poznatky hovoria, že sa medzi nimi nájdu aj dievčatá so strednou i vysokou školou. Tieto osoby sú často závislé na drogách a predstavujú vysoké riziko pohlavných chorôb. Typickým pre tento druh prostitúcie je poskytovanie rýchleho, anonymného a lacného sexu akéhokoľvek druhu.

Detská prostitúcia patrí najnebezpečnejším formám prostitúcie. E. Vaníčková vo svojej monografii o detskej prostitúcii rozlišuje dievčenskú a chlapčenskú prostitúciu. Odvolávajú sa na štatistiky uvádza (str. 26), že miestom vykonávania prostitúcie u dievčat je predovšetkým ulica, kým chlapci sú viac angažovaní v pornografickom priemysle a v homosexuálnej prostitúcii, ktorá je diskretniejšia. J. Chmelík (2003, s.64) pokladá detskú prostitúciu za vysoko latentnú, vzhľadom k tomu, že jej organizátori si uvedomujú,

že v tomto prípade dochádza k trestnej činnosti. Na detskej prostitúcii možno pozorovať, že čím ďalej, tým viac sa kopia prípady, kedy deti vykonávajú prostitúciu z vlastného rozhodnutia za účelom získania finančných prostriedkov. Avšak častejšie je detská prostitúcia organizovaná kupliarmi a veľmi úzko prepojená s detskou pornografiou.

Prostitúcia sa ďalej delí na **heterosexuálnu** a **homosexuálnu**. Podľa Chmelíka (tamže) mužská homosexuálna prostitúcia tvorí samostatnú kapitolu a je poskytovaná prevažne mladými mužmi alebo chlapcami vo veku okolo 18 rokov. Prostitúti pochádzajú zväčša z rozvrátených, sociálne slabých a disfunkčných rodín. Chlapci, ktorí sa rozhodnú pre homosexuálnu prostitúciu väčšinou nie sú homosexuálne orientovaní, práx vykonávajú len ako formu obživy, nie je prejavom ich sexuálnej orientácie. Homosexuálna kategória patrí k najrizikovejším v oblasti šírenia pohlavných chorôb ako aj choroby AIDS a úzko súvisí s drogovou a alkoholovou závislosťou.

Taktiež môžeme prostitúciu kategorizovať ako **verejnú** a **legálnu**, kedy sa sexuálne služby poskytujú v zariadeniach ako napr. verejné domy, erotické masážne salóny, alebo **skrytú**, najčastejšie **nelegálnu**, keď ide o prostitúciu napr. v prenajatom byte, hotelovej izbe, penzióne a pod. Obidve podoby spolu úzko súvisia a to tak, že ak sa obmedzuje verejná prostitúcia, narastá tým skrytá, neverejná forma a naopak, legalizáciou verejnej prostitúcie klesá skrytá a neverejná prostitúcia. (Ondrejko, 2009 s.230)

M. Kolenčík (2000, s. 102-103) taktiež rozlišuje prostitúciu podľa profesionálneho zamerania:

- **profesionálky** – sú to prostitútky, ktoré si spôsob obživy zabezpečujú pravidelnou prostitúciou a to buď legálne alebo ilegálne,
- **poloprofesionálky** – väčšinou ide o ženy, ktoré si chcú zlepšiť finančnú situáciu. Patria sem tanečnice alebo striptérky, ktoré si z času na čas nájdu spomedzi divákov klienta pre sexuálny vzťah. Ďalej sú to hostesky a barové tanečnice, ktoré slúžia na doprevádzanie klientov pri baroch, zhovárane sa s nimi a počúvanie ich dôverností. Do tohto kruhu zapadajú ešte aj servírky a masérky.
- **príležitostné** – sú to ženy pochádzajúce z rôznych sociálnych vrstiev, ktoré majú rôzne problémy a rôzne zábery, na základe ktorých sa púšťajú do prostitúcie.

1.3 Príčiny prostitúcie

Príčiny prostitúcie sú rôzne. Podobne ako pri ostatných sociálnych deviáciách rozlišujeme príčiny:

- **biologické** (genetické, endokrinné a fyziologické poruchy),

- **psychologické** (prostitúcia ako dôsledok psychologickej patológie alebo porucha osobnosti),
- **sociálne** (napr. urbanizácia, technologický pokrok, sociálne a politické konflikty),
- **kultúrne** (rozdiely v hodnotení správania v rôznych kultúrach),
- **situačné** (napr. záťažové situácie, ktorých riešenie sa nedá dosiahnuť konformnými prostriedkami)

Legardinierová (In: Kolenčík, 2000, s. 88) rozdeľuje príčiny prostitúcie na **osobné** a **globálne**.

Osobné príčiny zahŕňajú:

- **citové nedostatky,**
- **sexuálne zneužívanie,**
- **drogy,**
- **stretnutie iniciátora.**

Ku globálnym príčinám prostitúcie patrí:

- **mentalita a kultúrne prostredie,**
- **peniaze,**
- **nerovnosť medzi severom a juhom,**
- **zaostalosť,**
- **ekonomické a politické krízy.**

Ďalšími cestami k prostitúcii sú nevhodné podmienky počas dospievania, diskriminácia, zneužívanie a nedostatočné vzdelanie v sociálnom zázemí obetí. (László-Emmerová, 2006, s. 69).

Prostitúcia predstavuje sociálnopatologický jav, ktorý je prepojený s množstvom ďalších sociálnopatologických javov ako toxikománia či kriminalita. Častým motívom prostitúcie je aj tzv. **zaobstarávacía prostitúcia**. Vykonávajú ju drogovu závislé dievčatá a ženy, aby si zaobstarali prostriedky na drogy. (Ondrejko, 2009, s. 233)

Prostitúcia sa môže stať nástrojom na získanie peňažných prostriedkov za účelom nákupu drogy, alebo naopak, droga je užívaná na potlačenie zmyslového vnímania a vzniknutého odporu či hnusu voči poskytovanej službe zákazníkovi i voči zákazníkovi samotnému.

Prostitúcia, predovšetkým pouličná, a pouličný predaj drog teda v mnohých prípadoch spolu súvisia a navzájom sa podporujú. Veľa pouličných prostitútok užíva nelegálne drogy, hlavne metamfetamín, kokaín alebo heroín. Mnoho ťažko závislých žien sa v určitej fáze dá na prostitúciu za účelom financovania svojho zlozvyku. Niektoré prostitútky sa stanú závislými ešte pred tým, ako začnú vykonávať prostitúciu, kým iné začnú užívať drogy ako súčasť životného štýlu pouličných prostitútok. Prostitútky tvoria významnú časť klientely pouličných drogových dílerov. Trh s drogami znižuje ceny pouličnej prostitúcie, keďže niektoré prostitútky, ktoré si zúfalo potrebujú kúpiť drogu, sú ochotné poskytnúť sexuálne služby aj za nižšie ceny. Drogovo závislé prostitútky sú viac náchylné k násiliu a okrádaniu svojich klientov. Vo všeobecnosti možno konštatovať, že v prípade prepojenia pouličnej prostitúcie a drog sa prostitúcia stáva nebezpečnejšou a menej predvídateľnou. (http://www.popcenter.org/problems/street_prostitution/, 2010)

2 DEJINY PROSTITÚCIE

Odborná literatúra sa zhoduje v informácii o všadeprítomnosti prostitúcie naprieč históriou či kultúrami sveta. Dejiny prostitúcie určite siahajú ďaleko do minulosti, literatúra sa však rozchádza v názore na prostitúciu ako najstaršie remeslo. Na jednej strane autori tvrdia, že ide o nepochopenie usporiadania spoločnosti (Vaníčková, 2005, s.12) a že je nemožné zistiť kto a kedy prvýkrát poskytol svoje telo za odmenu (Chmelík, 2003, s. 55). Na strane druhej im oponujú napríklad niektorí antropológovia, podľa ktorých aj v tých najprimitívnejších spoločnostiach zvyčajne existovala jedna žena žijúca mimo osady, ktorá sa zaoberala transakčným sexom či otvorenou prostitúciou (Ditmore, 2006, s. xxvi). Nech je to akokoľvek, prostitúcia sa vyskytovala vždy a všade, v rôznych podobách, tolerovaná či potláčaná. Nasledovná kapitola predstavuje stručný prierez jej históriou.

2.1 Prostitúcia v antickom staroveku

Grécko

Najdôležitejšiu rolu hrali ľahké ženy a prostitútky v Aténach a Korinte v zlatom veku gréckej kultúry. Venušina služba (prostitúcia) ovládla v starom Grécku všetky oblasti života, ale najviac sa používala v boji proti homosexualite. Filozof Solón nechal zriadiť prvý nevestinec a mužom ho predpisoval ako liek proti homosexualite. Zaobstaral si mladé otrokyne a zaviedol nízke vstupné. Z Venušiných služobníc vznikli tri veľké skupiny: **dikteriady**, **auletridy** a **hetéry**. (Chmelík, 2003, s. 56)

Popis jednotlivých skupín nám poskytuje L. Basserman (1993, s.14- 17) Ako uvádza, dikteriady boli obyvateľkami nevestincov a boli podriadené nižším úradníkom. Ich príjmy boli prísne kontrolované a značne zdaňované. Mohli vychádzať až večer a aby sa dali rozoznať mali predpísané zvláštne oblečenie.

Pre auletridy neplatili také prísne pravidlá ako pre dikteriady. Auletridy boli zvýhodnené tak, že sa pri svojom remesle mohli aj niečo naučiť. Vedeli hrať na niektorý hudobný nástroj, najčastejšie na flautu a taktiež vedeli tancovať. Boli neoddeliteľnou súčasťou slávností a symbolizovali ich vyvrcholenie.

Hetéry vynikali krásou tela aj ducha. Boli vzdelané v literatúre, umení i filozofii.

Pierre Dufour (2003, s. 80) tieto tri skupiny jednotlivo opísal vo svojich Dějinách prostituce ako akési otrokyne prostitúcie, druhé ako ich pomocníčky a tretie ako ich kráľovné.

Rímska ríša

M. Kolenčík (2000, s. 23) uvádza, že situácia v Ríme nadväzovala v otázke prostitúcie na situáciu v Aténach. Prostitútky sa nachádzali všade: na hlavných uliciach, na trhoviskách, vo veľkých záhradách a na miestach módy. V Ríme existovalo viacero druhov prostitútok. Prvými boli **meretrices** (lat.), tieto pracovali iba pred súmrakom. Ďalej **les noctiluae** (lat.), ktoré pracovali v noci a cez deň spali, **les lupas** (lat.) boli naivné a vyhovovali vidieckej klientele, **les diobolarices** (lat.) dievčatá za milodar a **les famosae** (lat.) príležitostné prostitútky.

Kolenčík ďalej uvádza, že na prevádzkovanie prostitúcie udeľovala v imperiálnom období kráľovná licencie “*la licencia stupri*” (lat.). Na základe tejto licencie sa viedol špeciálny register a prostitúcia sa prevádzkovala v rôznych typoch verejných domov.

Verejná prostitúcia sa v Ríme vyskytovala len málokedy a mala veľmi diskretný priebeh, často len za hradbami mesta. Iba vyvolené prostitútky mohli byť účastníkmi verejného života. Mravy boli silno kontrolované cenzúrou. Cenzor bol oficiálny dozorca morálky v období začiatku republiky. Dozeral na cnosť a skutky Rimanov. Organizovaná prostitúcia sa vytvorila v Ríme na konci obdobia republiky. Už vtedy existovala vnútorná hierarchia prostitútok – od lacných pouličných prostitútok až po vydržiavané luxusné kurtizány. Väčšiu voľnosť správania prinieslo obdobie cisárstva, ale taktiež aj uvoľnenie manželskej morálky. Bohato kvitnúca neorganizovaná prostitúcia nahradila diskretnú prostitúciu starých čias. Už v období cisárstva existoval celý rad lupanárií (rímske pomenovanie nevestincov). Tieto nevestince boli zväčša nehygienické miestnosti bez vetrania a chudobne zariadené. V Ríme už aj ženy mohli využívať sexuálne služby (chlapcov aj dievčat) a táto prax bola uplatňovaná až po najvyššie kruhy. (Lang, 2008, In: Historická revue)

2.1.1 Mužská prostitúcia

Dobyvačná politika Ríma spôsobila rozšírenie rôznych orientálnych kultov, k nim patrila aj chrámová prostitúcia ako aj v Grécku prevádzkovaná homosexuálna prax. Mužská prostitúcia sa v Ríme rozšírila až do takej miery, že pre ženskú prostitúciu znamenala vážnu konkurenciu. Častým javom sa podľa gréckeho vzoru stala *pederastia* (láska dospelého muža k chlapcovi), neviazaný sexuálny pomer s otrokmi a prepustenými zajatcami, ako aj bisexualita. Dovážaní mladí otroci mali vysokú hodnotu a v tej dobe sa pokladali za vysoký luxus. Ich cena bola vyššia než služby najvyhľadávanejších prostitútok. Klientela prostitútov pozostávala väčšinou z mužov, ženy boli výnimkou. Bolo málo žien, ktoré by za sex platili, lebo v Ríme nebola o mužov núdza. (Lang, tamtiež)

2.2 Stredovek

Ako tvrdí prof. Ondrejko (2009, s. 228), „prostitúcia bola sprievodným zjavom celého stredoveku, života veľkých miest (verejné domy, pouličná prostitúcia, prostitúcia v palácoch šľachty) ba i vojenských ťažení, kedy pochodujúce vojsko sprevádzali na cestách prostitútky, nazývané markytánky“.

V čase keď sa kresťanstvo stalo oficiálne uznávaným náboženstvom snažilo sa profitovať zo situácie uplatňovaním svojej moci. Ako uvádza S. K. Neumann vo svojich Dejinách ženy (Neumann, 1971, s. 53), cirkev sa stavala k liberalizmu s veľkým odporom a snažila sa uplatniť svoju koncepciu hierarchie. Žena bola druhoradá a prirovnávaná k domácim zvieratám. V takomto sociálnom a kultúrnom prostredí prekvital „voľný“ stredoveký pohlavný život, v ktorom bola žena náboženstvom i mužskou ľubovôľou hlboko ponížená.

M. Kolenčík (2000, s. 26) pripomína ďalšiu dôležitú skutočnosť týkajúcu sa prostitúcie v stredoveku a síce, že pre toto obdobie bola typická inštitucionalizácia prostitúcie. V mestách sa objavovalo veľa chudobných ľudí. Ich spôsob obživy spočíval drobnými predajmi a prácami. Ulice boli plné žien, ktoré predávali svoje telo, aby mali strechu nad hlavou. Postupom času sa vybudovali špeciálne verejné domy. Boli luxusne vybavené a ženy v nich mali svoj status. Pochopiteľne sa vyskytovali aj pouličné prostitútky, tie však boli prenasledované a odvázané do verejných domov.

V stredoveku sa k regulácii prostitúcie venovala už spomínaná cirkev a taktiež svetská moc. Ako píše J. Chmelík (2003, s. 58), centrom mravného úpadku bolo v tomto období Francúzsko. Veľkým odporcom prostitúcie bol Ľudovít IX. Zakladal v mestách domy, kde prostitútkam, ktoré boli ochotné zanechať svoje „remeslo“, poskytoval ochranu, živobytie, bývanie a dokonca aj rentu. Avšak túto možnosť využilo veľmi málo prostitútok. O sto rokov neskôr sa zaviedlo nové opatrenie, ktoré sa využíva dodnes – sústredenie prostitúcie do určitých štvrtí a ulíc.

2.3 Renesancia

Koncom 15. a začiatkom 16. storočia nastali veľké zmeny. Renesancia priniesla liberalizáciu mravov. V období renesancie nastala explózia lásky a toto obdobie bolo symbolom veľkých kurtizán. (Kolenčík, 2000, s.27)

Kurtizány sa zameriavali na najlepšiu klientelu, žili v prepychu a najímali si krásne byty. V tejto dobe prostitútky museli platiť dane a byť označované zvyčajne červenou stuhou. Táto epocha bola spojená aj s výskytom syfilisu. Syfilis sa veľmi rýchlo rozširoval a oslaboval všetko potešenie z krásnych kurtizán. (Chmelík, 2003, s. 58)

Ako boj proti syfilisu u prostitútok sa zaviedlo nariadenie, podľa ktorého sa všetky nevestince museli zavrieť. Ale ak sa pozrieme do Francúzska, krajiny, kde bola prostitúcia najviac rozvinutá, tak sa dozvedáme, že sa znovu otvorilo niekoľko verejných domov.

V 16. storočí však prostitúcia prestáva byť oficiálne tolerovaná vo väčšej časti Európy. Protestantizmus, ale aj protireformačné teórie bojovali proti prostitúcii ako pohlavnej nemravnosti. Rozšírenie pohlavných chorôb a nárast kriminality v blízkosti nevestincov stavali verejnosť proti takýmto inštitúciám. Napriek tomu prostitúcia naďalej prekvitá v bohatých talianskych mestách. (Kingová, 2003, s. 222-223)

S odumierajúcou renesanciou nastáva návrat k hodnotám ako sú občianska cnosť a slušnosť, pretože chudoba a syfilis zapríčinili nechť k voľnému a neviazanému pohlavnému životu. (Neumann, 1971, s 162)

2.4 XVIII. storočie

V 18. storočí sa presadila prostitúcia ako najobľúbenejšia oblasť zábavného priemyslu. Hlavným mestom prostitúcie sa stal Londýn. Odhadovalo sa že v meste prostituuje 50 000 dievčat. V tomto období slávny Casanova vyzdvihoval mnohé verejné domy v Londýne. Veľký dopyt bol zaznamenaný v oblasti detskej prostitúcie. Dievčatá mali častokrát 12 alebo 13 rokov a boli to obeť dlhodobého páchaného násilia a vyvíjal sa na ne nábor na prostitúciu.

Nemenej významnú úlohu zohrával v tomto období aj Paríž, taktiež nazývaný hriešny Babylon. V 18. storočí bol sex vo Francúzku veľmi populárny. Muži z bohatých vrstiev a aristokrati si užívali so svojimi prostitútkami v Kráľovskom paláci.

Francúzska revolúcia (1789 – 1799) a pád starého režimu podmienili ďalšie zmeny v oblasti prostitúcie. Prísne zákony strácajú svoju účinnosť a prostitútky znovu zaplavujú ulice miest. (Kolenčík, 2000, s. 30-31)

2.5 XIX. storočie

Sprievodným javom industrializácie a rozvoja Európy v devätnástom storočí sa stali chudoba a kriminalita. Ženy sa nachádzali v zlej spoločenskej situácii v porovnaní s mužmi. Boli nútené zvoliť si medzi slabo ohodnotenou prácou alebo ulicou. Prostitúcia tak predstavuje náhradný alebo doplňujúci zdroj obživy pre ženy v tomto období.

Hoci bolo 19. storočie obdobím puritánstva, sexuálny priemysel prekvital. Keďže „slušná“ žena nesmela mať pôžitok zo sexu, muži hľadali uspokojenie svojich sexuálnych túžob v nevestincoch.

V druhej polovici 19. storočia preto vznikali početné hnutia za emancipáciu žien. „Ich názory smerovali k tomu, že prostitúcia nie je nutné zlo, ale je dôsledkom sociálneho

útlaku žien, nedostatočného prístupu k vzdelaniu a dvojitej morálky mužov, ktorá dovolila mužom používať ženy na prostitúciu, ale zároveň odsudzovala ženy za amorálnosť“.

(Kolenčík, 2000, s.34-37)

2.6 XX. storočie

V 20.storočí sa v Európe naďalej rozširuje abolicionistický prístup k prostitúcii, ktorý znamenal snahu o úplný zákaz prostitúcie a jej trestanie. Stúpenkami tohto princípu boli predovšetkým ženy, podporované hlavne právnikmi, lekármi a duchovnými. Uspeli však len s miernejšou verziou zákona – zákazom nevestincov. Ako sa však očakávalo, prostitúcia sa v mestách rozšírila ešte viac. (Chmelík, 2003, s. 59)

V roku 1949 prijalo Valné zhromaždenie OSN Konvenciu, na základe ktorej došlo vo väčšine európskych krajín k dekriminalizácii prostitúcie, ktorá sa už nepovažovala za trestnú. Naďalej sa však považovala za amorálnu a antisociálnu. (Ondrejko, 2009, s. 231)

Koncom 60-tych rokov 20. storočia nastal posun v náhľade spoločnosti na sexualitu a vznikali nové normy sexuálneho správania, z ktorých sa mnohé z nich považujú v súčasnosti za „normálne“. 60-te roky znamenali príchod novej kultúry „voľnej lásky“ s miliónmi mladých ľudí, ktorí hlásali o sile lásky a kráse sexu ako prirodzenej súčasť života. Prívrženci hnutia Hippies verili, že sex je prirodzený biologický jav, ktorý by ľudia nemali odmietat' a potláčať. Za jednu z najčastejších príčin vzniku sexuálnej revolúcie sa považuje finančná nezávislosť žien, ktoré sa stali pracovnou silou počas druhej svetovej vojny. Fenomén sexuálnej revolúcie je však zložitejší, preto jeho vznik nemožno zúžiť na jednu príčinu. K rozvoju revolúcie zrejme prispel aj vynález tabletiiek na kontrolu pôrodnosti, ktoré sa stali jednoduchou a spoľahlivou antikoncepciou a taktiež zvyšovanie úrovne pôrodnictva. Dôležitú úlohu zohrávala taktiež televízia a ďalšie komunikačné médiá ako rozhlas a časopisy, ktoré boli schopné rýchlo šíriť informácie a nové myšlienky medzi ľuďmi. Revolúcia pretrvala v rôznych formách až do polovice 80-tych rokov, keď sa verejnosť dozvedela o sexuálne prenosnej chorobe AIDS.

V súvislosti so sexuálnou revolúciou sa z tabuizovanej prostitúcie do istej miery stáva bežný jav. Čoraz viac žien či mužov sa dáva na prostitúciu nielen z finančných dôvodov, ale aj kvôli získaniu nových sexuálnych skúseností.

Ku koncu 20. storočia sa objavuje nový fenomén - sexturizmus, ktorý vzniká ako kontroverzný následok západného turizmu a globalizácie. (http://en.wikipedia.org/wiki/Sexual_revolution, 2010)

3 PRÍSTUPY K PROSTITÚCII

Každá spoločnosť sa stavia k prostitúcii rôzne a tiež má rôzne spôsoby na jej reguláciu. Medzi zástancami jednotlivých prístupov k prostitúcii sa vedú polemiky o správnosti toho ktorého prístupu. Zástancovia legálnej prostitúcie tvrdia, že legalizáciou by sa prostitútkam zabezpečilo bezpečnejšie pracovné prostredie a tým by sa znížila súvisiaca kriminalita, pravidelne by sa monitoroval ich zdravotný stav, čím by sa zamedzilo šíreniu pohlavných chorôb a nemenej významné pozitívum predstavuje aj ekonomický prínos napríklad vo forme daní. Na druhej strane, podľa prívržencov represívneho prístupu sú prostitúcia a zisk z nej amorálne, prostitúcia okrem iného narušuje fyzickú a morálnu bezúhonnosť osôb a taktiež ich právo na slobodu a bezpečnosť. Zložitý charakter tejto problematiky potvrdzuje aj M. Kolenčík (2000, s.57), ktorý uvádza, že

„v súčasnosti je veľmi diskutabilné, ktorý systém je najvhodnejší pre spoločnosť z hľadiska ochrany pred sexuálne prenosnými ochoreniami, pred porušovaním ľudských práv a ponižovania ľudskej dôstojnosti, pred násilím páchaným na ľudskom tele a pred psychickým ohrozovaním detí a mládeže, pretože v každom systéme môžeme nájsť niečo pozitívne a niečo negatívne“.

V rámci systémov upravujúcich prostitúciu v ľudskej spoločnosti existujú tri základné systémy, a to **prohibícia, reglementácia a abolícia**.

▪ **Systém prohibície**

V tomto systéme sú prostitúcia a kupliarstvo zakázané. Úlohu represie vykonávajú orgány polície a justície ako napr. zatváranie nevestincov, stíhanie prostitútok alebo pasákov a pod. Miesta prostitúcie a organizácie prostitúcie podliehajú úplnému zákazu. V niektorých štátoch USA sú za prostitúciu postihované všetky osoby, ktoré sú do nej zapojené, a teda aj klienti. Prohibicionizmus prostitúciu odsudzuje.

▪ **Systém reglementácie**

Reglementácia je systém, v ktorom spoločnosť nad prostitúciou ustanovuje úradný (napr. policajný) dozor alebo kuratelu, povinné lekárske prehliadky, dokonca i registráciu prostitútok. (Ondrejko, 2009, s. 236)

Tomuto systému sa hovorí „francúzsky systém“, pretože ako prvý tento systém zaviedlo Francúzsko. Podľa Kolenčíka „základným cieľom reglementácie je limitovať ilegálnu prostitúciu, potlačiť medzinárodný trh a ochraňovať verejný poriadok, morálku a zdravie formou povolenia prevádzkovania prostitúcie v registrovaných verejných domoch, erotických centrách“. V tomto systéme je klient „neznámou osobou“, čo znamená, že na neho neplatia žiadne formy represie.

Reglementácia sa delí na:

a) klasický regulovaný systém: tu je povolené prevádzkovanie verejných domov a je povinná registrácia na polícii a v zdravotníckych zariadeniach,

b) regulovaný systém bez legálne povolených verejných domov: tu nie sú verejné domy legítimne a je povinná pravidelná lekárska kontrola a registrácia.

Reglementácia sa uplatňuje v Holandsku, Nemecku, Turecku a vo viacerých krajinách Južnej Ameriky. (Kolenčík, 2000, s.58)

▪ **Systém abolície**

P. Ondrejko uvádza, že abolicionistický prístup v sociálnej práci sa zdržiava zásahov proti prostitúcii samotnej, ale všímajú si predovšetkým jej negatívne príčiny a javy, ktoré sú s prostitúciou najčastejšie spojené. Medzi tieto negatívne príčiny a javy môžeme zaradiť najmä zneužívanie žien a obohacovanie sa na ich úkor, obchodovanie so ženami, kupliarstvo, podvody, zneužívanie detí a pod.

M. Kolenčík (2000, s. 59) opisuje abolicionizmus ako systém, ktorý „akceptuje prostitúciu ako prejav individuálneho správania“. Podľa tohto systému predstavuje prostitúcia nebezpečenstvo pre morálku a verejný poriadok a zakazuje sa organizácia prostitúcie ako určitej legalizovanej štruktúry. Za obchod s ľudskými bytosťami a kupliarstvo sú stíhaní pasáži a obchodníci s tzv. „bielym mäsom“. Podobne ako v reglementácii je klient neznámou osobou, ktorá nemôže byť sankcionovaná. Systém abolicionizmu sa uplatňuje v Belgicku, Francúzsku, Veľkej Británii, v Kanade a aj na Slovensku a v Českej republike.

Jedným z propagátorov abolicionistického hnutia bol napríklad aj profesor Tomáš Garrigue Masaryk, ktorý tvrdil, že „prostitúcia nie je nutné zlo, ale zlo, hriech spoločnosti, proti ktorému ako proti každému inému zlu mravnému, môže spoločnosť brániť sa výdatne zdokonaľovaním mravnej výchovy...“ (Masaryk, 1923, s.142-143)

4 MOŽNOSTI SOCIÁLNEJ INTERVENČIE VOČI PROSTITÚCII - PREVENČIA

Existuje mnoho názorových skupín zaoberajúcich sa otázkou riešenia prostitúcie zo strany spoločnosti. Existuje síce všeobecná zhoda v názore, že je nevyhnutné chrániť ľudské práva osôb, ktoré sa zaoberajú prostitúciou, otázkou však zostáva, ako tento cieľ čo najefektívnejšie dosiahnuť. V nasledovnej kapitole sa preto zaoberáme popisom jednotlivých možností sociálnej intervencie voči prostitúcii. Tieto zahŕňajú opatrenia, ktoré zabraňujú jednotlivcom dať sa na prostitúciu, ďalej opatrenia, ktorými sa zabezpečujú potreby osôb už zaangažovaných do prostitúcie a napokon opatrenia, ktoré poskytujú príležitosti pre tých, ktorí sa snažia prostitúciu zanechať. Väčšina týchto opatrení spadá pod pojem **prevencie**.

Pre termín prevencia použijeme jeho najvšeobecnejšiu definíciu, teda predchádzanie nežiadúcim javom, resp. určitým rizikám. László a Emmerová (2006, s. 75) však uvádzajú, že v súčasnej dobe sa pod pojmom prevencia skôr chápe „pôsobenie na už vzniknuté negatívne javy“. Pre potreby tejto bakalárskej práce použijeme členenie prevencie, ktoré sa v odbornej literatúre vyskytuje najčastejšie. Ide o prevenciu **primárnu**, **sekundárnu** a **terciárnu**. Toto rozdelenie možno aplikovať na rôzne oblasti, vrátane sociálnopatologických javov vo všeobecnosti, teda i na prostitúciu.

4.1 Primárna prevencia

Pod primárnou resp. univerzálnou prostitúciou rozumieme predchádzanie vzniku prostitúcie v najvšeobecnejšom zmysle. Cieľovými skupinami v rámci tohto typu prevencie sú tie skupiny, ktoré ešte neprišli do kontaktu s prostitúciou. Ako uvádzajú László a Emmerová (2006, s. 73), realizačnú úlohu pri primárnej prevencii zohráva rodina, výchovno-vzdelávacie zariadenia, masmédiá a legislatíva. Hlavná úloha primárnej prostitúcie podľa prof. Ondrejkooviča (In: László – Emmerová, 2006, s. 73) spočíva vo vytváraní akejsi „imunizácie“ pred nežiaducimi spoločenskými javmi. K tomuto cieľu má prispieť vytvorenie priaznivých podmienok vo viacerých oblastiach, počnúc ekonomickou, cez kultúrnu, výchovnovzdelávaciou až po vytváranie podmienok na využitie voľného času. (László - Emmerová, 2006, s. 75). Dôležitou súčasťou primárnej prevencie je teda zabezpečenie informovanosti obyvateľstva o nástrahách a nebezpečenstvách prostitúcie a vstúpanie morálnych a sociálnych hodnôt. K najvýznamnejším nástrojom na zabezpečenie uvedených činností môžeme zaradiť výchovu detí v rodinách a v školách.

V školách zohrávajú významnú preventívnu úlohu sexuálna výchova a výchova k manželstvu a rodičovstvu a taktiež rôzne besedy, ktoré majú za úlohu informovať mladých ľudí o spôsoboch získavania osôb na prácu v zahraničí a o obchode s ľuďmi. (László - Emmerová, str. 76-79) Cieľom sexuálnej výchovy je prostredníctvom poskytnutia kvalitných a plnohodnotných informácií z oblasti partnerských a manželských vzťahov i z výchovy k rodičovstvu, „vychovať sociálne, morálne a emocionálne zrelé osobnosti, schopné konať a správať sa v súlade s etickými normami a hodnotami uznávanými danou spoločnosťou vo svojom sexuálnom, manželskom a rodinnom živote“. (<http://www.infovek.sk/predmety/sexvych/grmanova/koncepcia.htm>, 2010)

Ako už bolo spomenuté vyššie, jedným zo spôsobov realizácie primárnej prevencie je aj legislatíva týkajúca sa prostitúcie. Nasledovná podkapitola charakterizuje prostitúciu z právneho hľadiska v Slovenskej republike.

4.1.1 Legislatívna úprava prostitúcie v Slovenskej republike

V Slovenskej republike právne upravuje prostitúciu Zákon č. 300/2005 Z. z., známy aj ako Trestný zákon. V § 132 ju definuje ako „uspokojovanie sexuálnych potrieb iného súložou, iným spôsobom pohlavného styku alebo iným obdobným sexuálnym stykom za odmenu“. Prostitúcia sa taktiež spomína v § 179 o obchodovaní s ľuďmi:

„Kto s použitím podvodného konania, lsti, obmedzovania osobnej slobody, násilia, hrozby násilia, ... zláka, prepraví, prechováva, odovzdá alebo prevezme iného, hoci aj s jeho súhlasom, na účel jeho prostitúcie alebo inej formy sexuálneho vykorisťovania, ... potrestá sa odňatím slobody na štyri roky až desať rokov.“

Následne sa spomína v § 367 o kupliarstve: „Kto iného zjedná, pohne, zvedie, využije, získa alebo ponúkne na vykonávanie prostitúcie, alebo kto koristí z prostitúcie vykonávanej iným, alebo umožní jej vykonávanie, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.“ (<http://www.vyvlastnenie.sk/predpisy/trestny-zakon/>, 2010).

Ako už bolo spomenuté v predchádzajúcej kapitole, Slovenská republika patrí ku krajinám, ktoré uplatňujú systém abolicionizmu, v ktorom sa prostitúcia, ako prejav individuálneho správania, priamo netrestá. Trestnými sú však činnosti priamo súvisiace s prostitúciou akými sú obchodovanie s ľuďmi, kupliarstvo a ďalšie. V Slovenskej republike v súčasnosti neexistuje samostatný zákon, ktorý by riešil reguláciu prostitúcie, pokus o schválenie takéhoto zákona neúspešne prebehol napr. v roku 1998.

Prof. Ondrejkoivič tvrdí (2009, s. 238), že spoločnosť ani odborníci neboli pripravení na prudký nárast prostitúcie na Slovensku, následkom čoho nebola vytvorená zodpovedajúca legislatíva či už na úrovni štátnych orgánov či orgánov miestnej samosprávy, ani patričné preventívne a resocializačné programy. Riešenie prostitúcie tak zostáva vo väčšine prípadov v kompetencii dobrovoľných občianskych združení. Podľa Ondrejkoiviča je však riešenie tohto stavu úlohou všetkých zložiek spoločnosti.

4.2 Sekundárna prevencia

Na rozdiel od primárnej prevencie, sekundárna alebo selektívna či adresná prevencia sa netýka širokého obyvateľstva, ale iba ohrozenej či rizikovej skupiny obyvateľstva alebo jednotlivca prípadne skupín či jednotlivcov, ktorí sa už dali na činnosť považovanú za sociálnopatologickú, v našom prípade na prostitúciu. Ako píše prof. Ondrejkoivič (2001 s. 172), v tomto prípade už vieme, s kým máme „do činenia“. Jej cieľom je včasné riešenie problému tak, aby neprišlo k opätovnému zlyhaniu, a to formou napr. poradenskej činnosti alebo sociálnej starostlivosti, ktorú realizujú psychologické, zdravotnícke, sociálne a vzdelávacie inštitúcie. (László-Emmerová, 2006, str. 74)

4.3 Terciárna prevencia

K hlavným cieľom terciárnej prevencie patrí zamedzenie recidívy. Je súčasťou dlhodobého resocializačného procesu, ktorý sa uskutočňuje na profesionálnej úrovni za dozoru odborných pracovníkov. Resocializácia je dôležitá vtedy, ak prostituujúca osoba má záujem začleniť sa späť do normálneho spoločenského života. (László-Emmerová, tamtiež)

Cieľom terciárnej prevencie však nie je len zabrániť návratu k prostitúcii, ale aj poskytnúť pomoc, ktorú potrebujú skupiny či jednotlivci venujúci sa činnostiam kategorizovaným ako sociálnopatologické javy.

4.3.1 Harm reduction, streetwork

Súčasťou terciárnej prevencie je teda aj tzv. harm reduction, slovné spojenie, ktoré možno do slovenčiny preložiť ako znižovanie škôd. Ako sa píše na internetovej stránke Občianskeho združenia Odyseus, definovať pojem harm reduction je zložité, často sa používa v medicínskom kontexte a pri problematike užívania drog. Čoraz častejšie sa však používa pri riešení ďalších sociálnych problémov akými sú chudoba, bezdomovecť a prostitúcia. Definícia, ktorú navrhuje OZ Odyseus, znie nasledovne: „prístup, ktorý v sebe zahŕňa súbor stratégií zameraných na predchádzanie a znižovanie zdravotných, sociálnych a ekonomických poškodení, súvisiacich s rizikovým správaním sa alebo

ohrozujúcim prostredím na úrovni jednotlivca, komunity a spoločnosti. Cieľom je akákoľvek pozitívna zmena.“

(http://www.ozodyseus.sk/index.php?option=com_content&view=article&id=82&Itemid=132, 2010)

Pojem harm reduction sa prvýkrát objavil v Holandsku na začiatku 80-tych rokov, keď vláda po prvýkrát poskytla osobám pichajúcim si drogy sterilné striekačky ako pokus o zníženie šírenia nákazy hepatitídy typu B. Ďalší rozvoj nastal počas pandémie HIV/AIDS počas 80-tych a 90-tych rokov minulého storočia., keď vzniklo hnutie, ktoré sa snažilo poskytovať komunitám nástroje potrebné k minimalizácii rizika infekcie HIV miesto toho, aby nástojilo na ukončení vysoko rizikového správania. (Ditmore, 2006, s. 201)

Tento príklad nám poslúži k identifikácii hlavnej charakteristickej črte tohto prístupu, ktorou je skutočnosť, že harm reduction je na rozdiel od abstraktných teórií založený na pragmatizme a často akceptuje fakt, že eliminácia všetkých škôd spojených s rizikovým správaním je nereálna. Hlavný dôraz sa kladie na elimináciu maximálneho možného množstva škôd v rámci daného kontextu, v našom prípade v rámci prostitúcie. (Ditmore, tamtiež) Zjednodušene povedané, prioritou harm reduction je prevencia proti chorobám a podpora zdravia, na rozdiel od nástojenia na abstinencii daného správania.

Práve z tohto dôvodu je však tento prístup mnohokrát kritizovaný. Ako príklad môžeme za všetky uviesť jeden z programov harm reduction, ktorý zahŕňa poskytovanie čistých injekčných striekačiek drogovo závislým osobám, teda často aj prostituujúcim osobám. Kritici tohto prístupu tvrdia, že dostupnosť striekačiek môže uľahčiť prechod k užívaniu drog týmto spôsobom a taktiež zabrániť ukončeniu požívania drog prostredníctvom striekačiek, a tak v konečnom dôsledku zvýšiť počet drogovo závislých osôb. (<http://www.globaldrugpolicy.org/1/4/1.php>, 2010) Napriek istým nevýhodám, ktoré prístup harm reduction jednoznačne zahŕňa, však predstavuje významný nástroj zdravotnej prevencie.

Jedným zo zhmotnení prístupu harm reduction, ako uvádza spomínaný príklad, je tzv. streetwork, teda sociálna práca na ulici, ktorú považuje za jednu z najúčinnějších ciest prevencie aj prof. Ondrejko (2009, s. 236-238). Ako uvádza, streetwork sa zaoberá sa najmä pouličnou prostitúciou, kde pracovník nadväzuje kontakty a zároveň si získava dôveru dotýčaných osôb a následne im pomáha. Na Slovensku túto pomoc vykonávajú rôzne občianske združenia ako sú napr. už spomínaný Odyseus, Prima, Mosty a iné. Členovia týchto združení okrem protidrogových techník nadväzujú osobné kontakty s prostitútkami a aplikujú vhodné formy a metódy sociálnej práce.

5 CIELE, HYPOTÉZY, VÝSKUMNÝ SÚBOR, VÝSKUMNÁ METÓDA A TECHNIKA SPRACOVANIA DÁT

5.1 Ciele prieskumu

Cieľom nášho realizovaného prieskumu bolo zistenie názorov rôznej vekovej kategórie na prostitúciu a jej formy priamo zamerané na mesto Komárno. Taktiež sme sa zamerali na analýzu najčastejších príčin vzniku prostitúcie ako spoločensky nežiadúceho javu z hľadiska sociológie. Našou snahou bolo aj zistenie názorov na možnosti ako zasahovať voči prostitúcii.

5.2 Hypotézy

Z cieľov, ktoré sme si stanovili a vychádzali zo štúdia odbornej literatúry, sme naformulovali hypotézy, ktoré sa týkajú názorov na prostitúciu, jej dôvodov a možností zásahu voči prostitúcii. Pri niektorých hypotézach sme si vytvorili štatistické (nulové) hypotézy, ktoré boli naformulované tak, aby popierali alternatívne hypotézy.

V prieskume nás zaujímali nasledovné problémové okruhy:

Ako vnímajú ľudia rôznej vekovej kategórie prostitúciu a ich postoje voči nej?

Aké sú názory na vznik príčin prostitúcie?

Ktorý spôsob zásahu voči prostitúcii preferujú?

Názory na prostitúciu a postoje

H₀ (1): *Predpokladáme, že medzi pohlavím a postojom k prostitúcii nie je štatistická závislosť.*

H_A (1): *Predpokladáme, že ženy budú mať negatívnejší postoj k prostitúcii ako muži.*

H₂: *Predpokladáme, že skrytá prostitúcia bude rozšírenejšia ako verejná.*

Názory na dôvody

H₃: *Predpokladáme, že hlavným dôvodom vzniku prostitúcie budú zlé ekonomické (finančné) podmienky.*

H₄: *Predpokladáme, že väčšina respondentov bude súhlasiť, že dôvodom vyhľadávania služieb prostitúcie je potreba uspokojenia sexuálnych túžob.*

Názory na možnosti zásahu

H₀ (5): *Predpokladáme, že medzi vekom a regulovaním prostitúcie nie je štatistická závislosť.*

H_A (5): Predpokladáme, že starí ľudia budú za to, aby sa prostitúcia nejakým spôsobom regulovala.

H₀ (6): *Predpokladáme, že medzi vekom a spôsobom zásahu voči prostitúcii nie je štatistická závislosť.*

H_A (6): Predpokladáme, že starí ľudia budú preferovať represívny zásah voči prostitúcii.

H₀ (7): *Predpokladáme, že medzi vzdelaním a úpravou zákona prostitúcie nie je štatistická závislosť.*

H_A (7): Predpokladáme, že väčšina respondentov so stredoškolským vzdelaním nebude vedieť odpovedať, či je prostitúcia upravená zákonom.

5.3 Výskumný súbor a jeho popis

Tento prieskum sa týkal ľudí rôznej vekovej kategórie, ktorých sme si rozdelili podľa veku do 3 skupín. Ľudí vo veku od 19-29 sme pokladali za mladý vek, od 30-59 za stredný vek a ľudí vo veku od 60+ viac za starý vek. Prieskum bol uskutočnený v meste Komárno, zúčastnené osoby boli rôzneho pohlavia (ženského, mužského) a tiež sa líšili stupňom výšky vzdelania.

Tabuľka č. 1 POHLAVIE

Pohlavie	Absolútna početnosť	Relatívna početnosť
Muži	62	49,2%
Ženy	64	50,8%
Spolu	126	100,0%

Prieskumu súvisiaceho s názormi na prostitúciu sa zúčastnilo 126 respondentov, z čoho 49,2% boli muži a žien bolo 50,8%.

Tabuľka č. 2 VEK

Vek	Absolútna početnosť	Relatívna početnosť
Mladý (19-29)	43	34,1%
Stredný (30-59)	51	40,5%
Starý (60+viac)	32	25,4%
Spolu	126	100,0%

V rozdelení respondentov podľa veku bolo 40,5% 30-59 ročných. Ďalšiu skupinu predstavovali respondenti vo veku od 19-29, ktorých bolo 34,1%. Najmenšiu časť zastúpili respondenti vo veku od 60+ viac s podielom 25,4%.

Tabuľka č. 3 VZDELANIE

Vzdelanie	Absolútna početnosť	Relatívna početnosť
Základné	7	5,6%
Stredoškolské bez maturity	13	10,3%
Stredoškolské s maturitou	64	50,8%
Vysokoškolské	42	33,3%
Spolu	126	100,0%

Tabuľka so vzdelaním nám ukazuje, že viac ako polovicu respondentov tvorili ľudia so stredoškolským vzdelaním s maturitou, ktorých bolo 50,8%. Ako druhí v poradí boli vysokoškolsky vzdelaní respondenti, ktorí predstavujú 33,3%. Ďalej stredoškolské vzdelanie bez maturity malo 10,3% a základné 5,6% respondentov.

Výskumný súbor bol získaný prostredníctvom náhodného dostupného výberu. Prieskum sa uskutočnil na rôznych verejných priestranstvách, v domove dôchodcov, na školách, cez internet. Na vyplnenie dotazníka bol čas neobmedzený a bez nátlakov, aby respondenti mohli čo najpravdivejšie odpovedať na otázky, nakoľko jav prostitúcia je veľmi citlivá téma. Zozbieraných dotazníkov bolo 130 a po vylúčení nesprávne vyplnených dotazníkov sa náš počet zúžil na 126. Teda náš výskumný súbor mal celkový počet respondentov 126.

5.4 Výskumná metóda a technika spracovania dát

Na zber dát, ktoré sme potrebovali pre náš prieskum sme použili dotazníkovú metódu. Vytvorili sme dotazník, ktorý bol použitý pre tento prieskum. Dotazník obsahoval úvodné oslovenie a poďakovanie, po ktorom nasledovali otázky týkajúce sa základných údajov ako pohlavie, vek a vzdelanie. Zvyšných 10 otázok sa vzťahovalo na naše ciele prieskumu, ktoré nám mali aspoň čiastočne priblížiť názory rôznych ľudí na prostitúciu. Zber údajov sa uskutočnil v marci 2010. Údaje, ktoré sme získali z dotazníkov sme spracovali a štatistickými metódami programu SPSS pre Windows Student Version analyzovali. Pomocou Chí-kvadrátu sme zisťovali závislosti medzi premennými a silu závislosti sme zisťovali pomocou koeficientu kontingencie.

6 VÝSLEDKY PRIESKUMU

6.1 Interpretácia výsledkov

V tejto kapitole najskôr popisujeme výsledky nášho prieskumu a ďalej sa venujeme overovaniu nami stanovených hypotéz.

Tabuľka č. 4 Predstava pojmu prostitúcia

Vek	Mladý	Stredný	Starý	Spolu
Sexuálne služby pre potešenie	1,6%	0,0%	2,4%	4,0%
Sexuálne služby za peniaze	29,4%	38,1%	20,6%	88,1%
Striedanie partnerov	0,0%	0,0%	1,6%	1,6%
Obchod s bielym mäsom	3,2%	1,6%	0,8%	5,6%
Neodpovedal	0,0%	0,8%	0,0%	0,8%
Spolu	34,1%	40,5%	25,4%	100,0%

Pri interpretácii výsledkov tabuľky č.4 sme vychádzali z celkového počtu respondentov.

Pri overovaní čo si pod pojmom prostitúcia predstavujú respondenti, z ich celkového počtu až 88,1% označilo odpoveď, ktorá znela, že pod pojmom prostitúcia si predstavujú „poskytovanie sexuálnych služieb za peniaze alebo inú protihodnotu“. Táto odpoveď bola aj očakávanou a tiež z nej vyplýva, že respondenti majú správnu predstavu o pojme prostitúcia. Alternatívu „obchod s bielym mäsom“ označilo 5,6% respondentov. Ďalšie alternatívy ako „vykonávanie sexuálnych služieb pre potešenie“ a „striedanie partnerov“ si vybral malý počet respondentov, teda nie sú významné. Na alternatívu „iné“ neodpovedal ani jeden respondent.

Tabuľka č. 5 Postoj k prostitúcii

Vek	Mladý		Stredný		Starý	
Pozitívny	4	9,3%	6	11,8%	3	9,4%
Negatívny	12	27,9%	21	41,2%	13	40,6%
Neutrálny	27	62,8%	24	47,1%	15	46,9%
Neodpovedal	0	0,0%	0	0,0%	1	3,1%
Spolu	43	100,0%	51	100,0%	32	100,0%

Pri zisťovaní názorov na postoj k prostitúcii boli odpovede respondentov prekvapujúce, keď zo skupiny „mladý vek“ až 62,8% zaujalo neutrálny postoj voči prostitúcii. Zo skupiny „stredný vek“ sa k neutrálnemu postoju priklonilo 47,1% a v skupine „starý vek“ ich bolo 46,9%. Vyskytli sa aj respondenti, ktorí mali pozitívny postoj voči prostitúcii, s 9-12 percentným podielom v každej vekovej skupine. Jeden respondent

sa k danej otázke nevyjadril. Vyhodnotením tejto otázky sme dospeli k výsledku, že respondenti z každej vekovej skupiny majú významne neutrálny postoj voči prostitúcii.

Tabuľka č.6 Výroky o prostitúcii

Možnosti	Vek	Mladý	Stredný	Starý
a) prostitúcia sa vykonáva hlavne kvôli peniazom	Súhlasím	37	49	29
	Nesúhlasím	1	2	1
	Neviem	5	0	2
	Spolu	43	51	32
b) prostitúcia je veľký problém spoločnosti	Súhlasím	16	33	19
	Nesúhlasím	12	7	5
	Neviem	15	11	7
	Spolu	43	51	31
c) prostitúciu je potrebné trestať	Súhlasím	11	12	15
	Nesúhlasím	24	28	11
	Neviem	8	11	6
	Spolu	43	51	32
d) prostitúcia je práca ako každá iná	Súhlasím	11	10	8
	Nesúhlasím	26	37	20
	Neviem	6	4	4
	Spolu	43	51	32
e) prostitúcia je neprimerané správanie	Súhlasím	18	19	17
	Nesúhlasím	17	19	10
	Neviem	8	13	5
	Spolu	43	51	32
f) prostitúcia by mala byť legálna	Súhlasím	18	20	15
	Nesúhlasím	18	20	11
	Neviem	7	11	6
	Spolu	43	51	32
g) prostitúcia spôsobuje šírenie pohlavných chorôb	Súhlasím	39	37	30
	Nesúhlasím	3	9	2
	Neviem	1	5	0
	Spolu	43	51	32

Pri skúmaní sme uviedli 7 výrokov o prostitúcii, ku ktorým bolo priradených 5 škál (úplne súhlasím, skôr súhlasím, neviem, skôr nesúhlasím, úplne nesúhlasím). Pri vyhodnocovaní boli škály úplne súhlasím a skôr súhlasím zlúčené do škály súhlasím, podobne boli škály skôr nesúhlasím a úplne nesúhlasím zlúčené do škály nesúhlasím. Vo výslednej tabuľke sú teda uvedené 3 škály.

Najčastejšie respondenti každej vekovej kategórie súhlasili s výrokom, že „prostitúcia sa vykonáva hlavne kvôli peniazom“ a s výrokom, že „prostitúcia spôsobuje

šírenie pohlavných chorôb“. S výrokom „ prostitúcia je práca jako každá iná“ sa respondenti každej vekovej kategórie vo väčšine prípadov nestotožňovali.

Tabuľka č. 7 Miesto vykonávania prostitúcie

Vek	Mladý		Stredný		Starý	
Bar	1	2,3%	7	13,7%	2	6,3%
Hotel	2	4,7%	7	13,7%	6	18,8%
Ulica	5	11,6%	6	11,8%	5	15,6%
Prenajaté byty	18	41,9%	18	35,3%	14	43,8%
Súkromie	17	39,5%	13	25,5%	5	15,6%
Spolu	43	100,0%	51	100,0%	32	100,0%

Ďalej sme skúmali, kde sa podľa respondentov najviac vykonáva prostitúcia v meste Komárno. Z mladého veku najviac respondentov odpovedalo na alternatívu „súkromie“, ktorých bolo 39,5%. Zo stredného veku 35,3% a starého veku 43,8% respondentov uviedlo, že prostitúcia sa najviac vykonáva v „prenajatých bytoch“. Najmenej sa podľa mladého (2,3%) a starého (6,3%) veku prostitúcia vykonáva v „baroch“.

Týmto sme si, ako kontrolnou otázkou, zároveň overili odpovede na otázku č.8 v dotazníku, keď sme sa chceli presvedčiť, či respondenti, uvažujú nad odpoveďami.

Tabuľka č. 8 Potreba regulácie prostitúcie

Vek	Mladý		Stredný		Starý	
Áno	23	53,5%	33	64,7%	24	75,0%
Nie	8	18,6%	7	13,7%	3	9,4%
Neviem	12	27,9%	11	21,6%	5	15,6%
Spolu	43	100,0%	51	100,0%	32	100,0%

Zaujímalo nás, či respondenti majú potrebu, aby sa prostitúcia nejakým spôsobom regulovala. Väčšina respondentov sa priklonila k súhlasu s reguláciou, čo naznačuje, že pociťujú potrebu ho nejakým spôsobom v spoločnosti riešiť. Zo skupiny „starý vek“ súhlasilo 75% , zo skupiny „stredný vek“ 64,7% a z „mladého veku“ 53,5%. Na alternatívu „neviem“ z „mladého veku“ odpovedalo 27,9% respondentov.

Tabuľka č. 9 Vhodnosť zásahu voči prostitúcii

Vek	Mladý		Stredný		Starý	
Represia	1	2,3%	0	0,0%	6	18,8%
Prevenčia	22	51,2%	28	54,9%	12	37,5%
Kombinácia represie a prevencie	20	46,5%	22	43,1%	14	43,8%
Neodpovedal	0	0,0%	1	2,0%	0	0,0%
Spolu	43	100,0%	51	100,0%	32	100,0%

Zisťovaním vhodnosti zásahu voči prostitúcii sme dospeli k výsledku, že najviac respondentov pokladá za najvodnejší spôsob zásahu „prevenciu“. Z hľadiska vekového rozloženia to vyzeralo takto: z „mladého veku“ 51,2% respondentov bolo za prevenciu, 46,5% za kombináciu represie a prevencie a za represiu bolo 0%. Podobné výsledky sa vyskytli aj v „strednom veku“. V „starom veku“ najviac respondentov teda 43,8% sa priklonilo ku kombinácii represie a prevencie a 18,8% bolo za represiu.?? „

Tabuľka č. 10 Úprava zákona

Vek	Mladý		Stredný		Starý	
Nelegálna	14	32,6%	15	29,4%	4	12,5%
Legálna	3	7,0%	5	9,8%	4	12,5%
Ani legálna ani nelegálna	16	37,2%	14	27,5%	10	31,3%
Neviem	10	23,3%	16	31,4%	14	43,8%
Neodpovedal	0	0,0%	1	2,0%	0	0,0%
Spolu	43	100,0%	51	100,0%	32	100,0%

Preskúmali sme názory respondentov ohľadom zákonnej úpravy prostitúcie na Slovensku. Zaujímavé je, že najväčší podiel respondentov v mladom veku 37,2% uviedlo odpoveď „ani ani“, pričom vysoký podiel týchto odpovedí bol aj strednom a starom veku. V strednom a starom veku však najväčší podiel odpovedí tvoril „neviem“. V každom veku bol najnižší podiel odpovedí, že prostitúcia je legálna. Zámerom tejto otázky bolo zistiť názory na znalosti o legislatívnych úpravách súvisiacich s prostitúciou.

6.2 Overovanie hypotéz

H₂: Predpokladáme, že skrytá prostitúcia bude rozšírenejšia ako verejná.

Tabuľka č. 11 Rozšírenosť

Vek	Mladý	Stredný	Starý	Spolu
Verejná	10,3%	7,9%	4,8%	23,0%
Skrytá	23,8%	32,5%	19,0%	75,4%
Žiadna	0,0%	0,0%	1,6%	1,6%
Spolu	34,1%	40,5%	25,4%	100,0%

Pri zisťovaní názorov na formy prostitúcie v meste Komárno sa z celkového počtu respondentov až 75,4% sa priklonilo k skrytej prostitúcie. Za verejnú prostitúciu bolo 23% respondentov. Na alternatívu „žiadna“ odpovedalo 1,6%.

Na základe výsledkov prieskumu môžeme vidieť v tabuľke údaje, podľa ktorých sme prišli k záveru, že skrytá prostitúcia je rozšírenejšia ako verejná a tým sa nám **potvrdila** Hypotéza č.2.

H₃: Predpokladáme, že najčastejšou príčinou vykonávania prostitúcie budú zlé ekonomické (finančné) podmienky.

Tabuľka č.12 Zoradenie častosti príčin vedúcich k vykonávaniu prostitúcie

	Často	Zriedkavo	Nikdy	Neodpovedal	Spolu
Zlá fin. situácia	114	11	1	0	126
Drogy	86	32	6	2	126
Zaostalosť	54	55	17	0	126
Zlý zážitok	26	82	18	0	126
Potešenie	15	81	30	0	126
Pomsta	8	67	42	9	126

Táto tabuľka nám ukazuje odpovede respondentov na názor najčastejších príčin vedúcich k vykonávaniu prostitúcie. Obsahovala 6 možností nami vybraných a 7 možnosť bola „Iné“ kde respondent mohol napísať ďalšiu príčinu podľa seba. Najčastejšou príčinou, podľa respondentov bola „zlá finančná situácia“, na druhom mieste boli „drogy“. Okrem týchto príčin respondenti uviedli aj „iné“ možnosti: donútenie- či už partnerom alebo inou osobou, zlé psychické rozpoloženie, únik pred realitou, samota, výchova, spôsob života, cesta za prácou, ktorá sa zmení na prostitúciu, násilie, túžba po luxuse.

Z týchto výsledkov nám vyplynulo, že zlá finančná situácia je podľa respondentov najčastejšia príčina, ktorá vedie k vykonávaniu prostitúcie a tým sa nám **potvrdila** Hypotéza č.3.

H₄: Predpokladáme, že väčšina respondentov bude súhlasiť, že dôvodom vyhľadávania služieb prostitúcie je potreba uspokojenia sexuálnych túžob.

Tabuľka č. 13 Dôvody vyhľadávania služieb prostitúcie

Možnosti	Mean
Potreba uspokojenia sexuálnych túžob	3,96
Problémy v manželstve	3,28
Odreagovanie sa	3,25
Potreba zmeny	3,22
Potreba striedania partnerov	3,13

Dôvody vyhľadávania prostitúcie sú rôzne. My sme respondentom dali na výber 5 možností, s ktorými mohli súhlasiť alebo nesúhlasiť. Priemerná hodnota (Mean) vystupuje ako index súhlasu s danými možnosťami. Čím bola vyššia hodnota priemeru, tým viac respondentov s danou možnosťou súhlasilo. Z výsledkov, ktoré uvádzame v tabuľke, je možné vidieť, že hlavným dôvodom prečo ľudia vyhľadávajú služby prostitúcie je „potreba uspokojenia sexuálnych túžob“. Ako druhý najčastejší dôvod udávajú respondenti „problémy v manželstve“.

Na základe týchto výsledkov, môžeme konštatovať, že väčšina respondentov súhlasila, že dôvodom vyhľadávania služieb prostitúcie je potreba uspokojenia sexuálnych túžob a teda sa nám **potvrdila** Hypotéza č. 4.

H₀ (1): Predpokladáme, že medzi pohlavím a postojom k prostitúcii nie je štatistická závislosť.

H_A (1): Predpokladáme, že ženy budú mať negatívnejší postoj k prostitúcii ako muži.

Tabuľka č. 14 Postoj voči prostitúcii v závislosti k pohlaviu

Pohlavie	muž	žena	spolu
Postoj			
pozitívny	11 8,7%	2 1,6%	13 10,3%
negatívny	17 13,5%	29 23,0%	46 36,5%
neutrálny	34 27,0%	32 25,4%	66 52,4%
neodpovedal	0 0,0%	1 0,8%	1 0,8%
spolu	62 49,2%	64 50,8%	126 100,0%

Pri hodnote Chí-kvadrátu 10,392 a pri stupňoch voľnosti (df) 3 je dosiahnutá signifikancia $p = 0,015$. Pretože $P_{0,015} < \alpha_{0,05}$ nulovú hypotézu na 5%-nej hladine zamietame a na základe toho prijímame alternatívnu hypotézu. Koeficient kontingencie nám vyšiel $c = 0,276$. Táto hodnota nám potvrdzuje len slabú štatistickú závislosť. V tomto prípade môžeme teda konštatovať, že medzi pohlavím a postojom k prostitúcii je len veľmi slabý vplyv.

Ženy zaujali negatívny postoj v 23,0% z 50,8%, čo sa približuje k polovici respondentiek. Z toho môžeme usudzovať o konzervatívnejšom prístupe žien, ktoré viac odsudzujú prostitúciu ako muži. U mužov dosahuje tento podiel o niečo viac ako štvrtinu. Zaujímavé je, že neutrálny postoj k prostitúcii u oboch pohlaví je skoro rovnaký a predstavuje aj najväčší podiel odpovedí, ktorý tvorí celkovo 52,4% z celkového počtu odpovedí. Najzaujímavejšie z tohto pohľadu skúmania bola odpoveď 8,7% podielu mužov z celkového počtu respondentov, ktorí zaujali k prostitúcii pozitívny postoj. Pravdepodobne sa jedná respondentov, ktorí využívajú služby prostitúcie.

H₀ (5): Predpokladáme, že medzi vekom a regulovaním prostitúcie nie je štatistická závislosť.

H_A (5): Predpokladáme, že starí ľudia budú za to, aby sa prostitúcia nejakým spôsobom regulovala.

Tabuľka č. 15 Regulácia prostitúcie v závislosti k veku

Vek	mladý	stredný	starý	spolu
Regulácia				
áno	23 18,3%	33 26,2%	24 19,0%	80 63,5%
nie	8 6,3%	7 5,6%	3 2,4%	18 14,3%
neviem	12 9,5%	11 8,7%	5 4,0%	28 22,2%
spolu	43 34,1%	51 40,5%	32 25,4%	126 100,0%

Pri hodnote Chí-kvadrátu 3,731 a pri stupňoch voľnosti (df) 4 je dosiahnutá signifikancia $p = 0,443$. Pretože $P_{0,443} > \alpha_{0,05}$ nulovú hypotézu na 5%-nej hladine nemôžeme zamietnuť a na základe toho neprijímame alternatívnu hypotézu. Z toho nám vyplýva, že medzi vekom a regulovaním nie je štatistická závislosť.

Za reguláciu prostitúcie sa vyslovilo 63,5% respondentov z celkového počtu a to bez ohľadu na vek. To znamená, že predstavitelia každej vekovej skupiny majú záujem, aby prostitúcia bola nejakým spôsobom upravená, aj keď v rámci starého veku to bolo až 75% (24 z 32),čo predstavuje najvyšší podiel respondentov v rámci jednotlivých skupín (u stredného to je 64%, u mladého 53%).

H_0 (6): Predpokladáme, že medzi vekom a spôsobom zásahu voči prostitúcii nie je štatistická závislosť.

H_A (6): Predpokladáme, že starí ľudia budú preferovať represívny zásah voči prostitúcii.

Tabuľka č. 16 Spôsob zásahu voči prostitúcii v závislosti k veku

Vek	mladý	stredný	starý	spolu
Zásah				
represia	1 0,8%	0 0,0%	6 4,8%	7 5,6%
prevencia	22 17,5%	28 22,2%	12 9,5%	62 49,2%
kombinácia	20 15,9%	22 17,5%	14 11,1%	56 44,4%
neodpovedal	0 0,0%	1 0,8%	0 0,0%	1 0,8%
spolu	20 15,9%	64 50,8%	42 33,3%	126 100,0%

Pri hodnote Chí-kvadrátu 16,464 a pri stupňoch voľnosti (df) 6 je dosiahnutá signifikancia $p = 0,011$. Pretože $P_{0,011} < \alpha_{0,05}$ nulovú hypotézu na 5%-nej hladine

zamietame a na základe toho prijímame alternatívnu hypotézu. Koeficient kontingencie nám vyšiel $c = 0,339$ táto hodnota nám potvrdzuje strednú štatistickú závislosť. Na základe tohto výsledku môžeme konštatovať, že starí ľudia preferujú represívny zásah voči prostitúcii. Avšak treba tu upozorniť, že výrazne najväčší podiel respondentov každej vekovej skupiny bol za prevenciu, resp. za kombináciu represie a prevencie.

H_0 (γ): *Predpokladáme, že medzi vzdelaním a úpravou zákona prostitúcie nie je štatistická závislosť.*

H_A (γ): *Predpokladáme, že väčšina respondentov so stredoškolským vzdelaním nebude vedieť odpovedať, či je prostitúcia upravená zákonom.*

Tabuľka č. 17 Úprava zákona prostitúcie v závislosti k vzdelaniu

Vzdelanie	základné	stredoškolské	vysokoškolské	spolu
Úprava zákona				
<i>je nelegálna</i>	4 3,2%	20 15,9%	9 7,1%	33 26,2%
<i>je legálna</i>	4 3,2%	4 3,2%	4 3,2%	12 9,5%
<i>ani legálna ani nelegálna</i>	11 8,7%	17 13,5%	12 9,5%	40 31,7%
<i>neviem</i>	1 0,8%	22 17,5%	17 13,5%	40 31,7%
<i>neodpovedal</i>	0 0,0%	1 0,8%	0 0,0%	1 0,8%
<i>spolu</i>	20 15,9%	64 50,8%	42 33,3%	126 100,0%

Pri hodnote Chí-kvadrátu 15,011 a pri stupňoch voľnosti (df) 8 je dosiahnutá signifikancia $p = 0,058$. Pretože $P_{0,058} > \alpha_{0,05}$ nulovú hypotézu na 5%-nej hladine nemôžeme zamietnuť a na základe toho neprijímame alternatívnu hypotézu. Z toho vyplýva, že medzi vzdelaním a znalosťou o zákonnej úprave prostitúcie nie je štatistická závislosť.

Aj keď absolútne najväčší počet respondentov zo stredoškolským vzdelaním nevedel na danú otázku odpovedať, tento podiel nepredstavoval väčšinu stredoškolsky vzdelaných respondentov. Bez ohľadu na vzdelanie až 31,7% respondentov nevedelo na danú otázku odpovedať, pričom skoro polovica z toho bola vysokoškolsky vzdelaná. Na druhej strane taký istý počet respondentov odpovedal, že prostitúcia nie je ani legálna ani nelegálna a ich podiel predstavoval od 8,7 do 13,5%, teda v každej skupine bol skoro rovnaký.

ZÁVER

V našej práci sme sa snažili charakterizovať problematiku prostitúcie na základe štúdia odbornej literatúry a internetových zdrojov tak, aby čo najviac zodpovedala nášmu cieľu. V teoretickej časti sme sa oboznámili s pojmom prostitúcia a jej definíciami z rôznych hľadísk a definície sme rožšírili aj o popis jednotlivých druhov prostitúcie. Tiež sme analyzovali príčiny prostitúcie, ktoré sa delia na niekoľko typov a priblížili sme si prostitúciu aj z historického hľadiska. Vzhľadom na to, že každá spoločnosť má individuálny postoj k prostitúcii, vytvorilo sa viacero prístupov k riešeniu tohto fenoménu, a tie najvýznamnejšie spomínáme v našej práci. V ďalšej časti sme sa zaoberali možnosťami sociálnej intervencie voči prostitúcii, v rámci ktorej je jednou z najúčinnjších možností prevencia, a to hlavne v podobe harm reduction a streetwork.

V empirickej časti práce sme sa zmerali na náš hlavný cieľ, ktorým bolo zistiť názory rôznej vekovej kategórie na prostitúciu v meste Komárno. Tiež nás zaujímali názory respondentov na príčiny vzniku prostitúcie a na možnosti výberu sociálnej intervencie. Výskumný súbor tvorilo 126 respondentov rôzneho pohlavia, vzdelania a veku. Nakoľko vzorka respondentov nebola reprezentatívna, výsledky tohto prieskumu sa týkajú len tejto práce a vo všeobecnom chápaní sú len orientačné. V prieskume sme zistili, že miesta, na ktorých sa podľa respondentov v každej vekovej kategórii prostitúcia v meste Komárno vykonáva najviac, sú prenajaté byty. Pri zisťovaní názorov na výroky o prostitúcii, súhlasila veľká väčšina respondentov každého veku s výrokmi, že sa prostitúcia vykonáva pre peniaze, že prostitúcia je veľký problém spoločnosti a že prostitúcia spôsobuje šírenie pohlavných chorôb. Na druhej strane väčšina respondentov nesúhlasila s výrokmi, že prostitúcia je práca ako každá iná a že prostitúciu je potrebné trestať.

Konkrétnejšie empirická časť pozostávala zo zostavenia nami naformulovaných hypotéz, pričom sme si pri niektorých hypotézach vytvorili štatistické (nulové) hypotézy tak, aby popierali alternatívne. Pri overovaní hypotéz sme dospeli k rôznym záverom. V rámci nášho výskumného súboru sa nám potvrdilo, že v meste Komárno je viac rozšírená skrytá prostitúcia než verejná. Tiež sme preukázali, že najčastejšou príčinou, ktorá vedie k vykonávaniu prostitúcie, bez ohľadu na vek, je zlá finančná situácia. Utvrdili sme sa i v tom, že hlavným dôvodom vyhľadávania prostitúcie, je potreba uspokojenia sexuálnych túžob. Pri testovaní štatistických (nulových) tvrdení, sme dospeli k výsledku, že medzi pohlavím a postojom k prostitúcii je slabý štatistický vzťah, z čoho sa domnievame, že ženy majú konzervatívnejší prístup k prostitúcii, teda ju odsudzujú vo

väčšej miere ako muži. Tiež sme predpokladali, že medzi regulovaním prostitúcie a vekom bude závislosť, avšak daná hypotéza sa nám v rámci nášho výskumného súboru nepotvrdila. Potvrdil sa nám ale predpoklad, že starí ľudia preferujú represívny zásah voči prostitúcii, kde však treba upozorniť na skutočnosť, že najviac respondentov starého veku preferovalo kombináciu represie s prevenciou. Medzi vzdelaním a znalosťou o úprave zákona prostitúcie sa nám nepreukázala štatistická závislosť, teda stanovenú hypotézu sa nám nepodarilo potvrdiť.

V budúcnosti by bolo zaujímavé uskutočniť prieskum na inej vzorke respondentov, zamerať sa na populáciu žijúcu na vidieku a uskutočniť komparáciu názorov ľudí v meste a v dedine.

POUŽITÁ LITERATÚRA

BASSERMANN, L. *Nejstarší remeslo. Kulturní dějiny prostituce*. Praha: Mladá fronta, 1993. ISBN 80-204-0363-9

DITMORE, M. H. *Encyclopedia of prostitution and sex work*. Westport: Greenwood Press, 2006. ISBN 0-313-32968-0

DUFOUR, P. *Dějiny prostituce I. Starý orient, Egypt, Izrael Řecko*. Praha: Fontána, 2003

CHMELÍK, J. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha: Portál, 2003

KINGOVÁ, M. L. Žena renesance. In *Renesanční člověk a jeho svět*. Praha: Vyšehrad, 2003. ISBN 80-7021-653-0

KOLENČÍK, M. *Svet nepoznanej reality. História a súčasnosť prostitúcie*. Žilina: L. A. X. media, s.r.o., 2000. ISBN 80-968 498-6-7

LANG, L. Prostitúcia v antickom Ríme. In *Historická Revue*.

LÁSZLÓ, K. – EMMEROVÁ, I. *Prostitúcia – fenomén doby?* Banská Bystrica: Pedagogická fakulta UMB v Banskej Bystrici, 2006. ISBN 80-8083-192-0

MAŘÍKOVÁ, H - PETRUSEK, M.- VODÁKOVÁ, A. et al. *Velký sociologický slovník. Sv. II, P-Ž*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-310-52

MASARYK, T.G. *Mravní názory*. Praha: Státní nakladatelství, 1923

NEUMANN, S. K. *Dejiny ženy, Poopulárne sociologické, etnologické a kultúrno-historické kapitoly*. Bratislava: Nakladateľstvo Pravda, 1971

ONDREJKOVIČ, P. et al. *Sociálna patológia*. Bratislava: Veda, 2009. ISBN 978-80-224-1074-8

VANÍČKOVÁ, E. *Dětská prostituce*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2005. ISBN 80-247-1138-9

http://www.popcenter.org/problems/street_prostitution/, [cit. dňa 28.2.2010]

<http://www.infovek.sk/predmety/sexvyuch/grmanova/koncepcia.htm>, [cit. dňa 2.4.2010]

<http://www.vyvlastnenie.sk/predpisy/trestny-zakon/>, [cit. dňa 3.4.2010]

http://en.wikipedia.org/wiki/Sexual_revolution, [cit. dňa 6.3.2010]

http://www.ozodyseus.sk/index.php?option=com_content&view=article&id=82&Itemid=132, [cit. dňa 4.6.2010]

<http://www.globaldrugpolicy.org/1/4/1.php>, [cit. dňa 3.4.2010]

PRÍLOHA

Ukážka použitého dotazníka

Dotazník

Vážení/á respondent/ka,

volám sa Lucia Profantová a som študentkou sociológie na Univerzite Konštantína Filozofa v Nitre. Tento dotazník je súčasťou mojej bakalárskej práce, ktorá sa týka prostitúcie, jej príčin a možností sociálnej intervencie. Aby som získala čo najobjektívnejšie odpovede, prosím Vás, aby ste sa pokúsili na moje otázky odpovedať čo najúprimnejšie. Dotazník je samozrejme anonymný!

1. Pohlavie : a) muž b) žena **(zakrúžkujte prosím)**

2.Vek: _____ (prosím vypísať)

3. Vaše najvyššie dosiahnuté vzdelanie :

- a) základné
- b) stredoškolské bez maturity
- c) stredoškolské s maturitou
- d) vysokoškolské

4. Čo podľa Vás predstavuje pojem prostitúcia? (zakrúžkujte len jednu odpoveď!)

- a) vykonávanie sexuálnych služieb pre potešenie
- b) poskytovanie sexuálnych služieb za peniaze alebo inú protihodnotu
- c) striedanie partnerov
- d) obchod s bielym mäsom
- e) doplňte iné (napíšte)

5. Aký je váš postoj k prostitúcii?

- a) pozitívny
- b) negatívny
- c) neutrálny

6. Ku každému výroku vyznačte priradenú číselnú hodnotu od 1 -5 v závislosti od toho s čím najviac súhlasíte resp. nesúhlasíte.

	úplne súhlasím	skôr súhlasím	neviem	skôr nesúhlasím	v ôbec nesúhlasím
a) prostitúcia sa vykonáva hlavne kvôli peniazom	5	4	3	2	1
b) prostitúcia je veľký problém spoločnosti	5	4	3	2	1
c) prostitúciu je potrebné trestať	5	4	3	2	1
d) prostitúcia je práca ako každá iná	5	4	3	2	1
e) prostitúcia je neprimerané správanie	5	4	3	2	1
f) prostitúcia by mala byť legálna	5	4	3	2	1
g) prostitúcia spôsobuje šírenie pohlavných chorôb	5	4	3	2	1

7. Kde sa podľa Vás vykonáva prostitúcia najviac v meste Komárno? (zakrúžkujte len jednu odpoveď!)

- a) v baroch
- b) hoteloch
- c) na uliciach
- d) v prenajatých bytoch
- e) v súkromí

8. Ktorá prostitúcia v meste Komárno je viac rozšírená?

- a) verejná (pouličná, erotické, masážne salóny)
- b) skrytá (priváty)
- c) žiadna

9. Ktoré príčiny vedú najčastejšie k vykonávaniu prostitúcie? Prirad'te častot' ku každej z uvedených možností.

	často	zriedkavo	nikdy
a) drogy	3	2	1
b) potešenie	3	2	1
c) zlá finančná situácia	3	2	1
d) zlý zážitok v detstve	3	2	1
e) zaostalosť	3	2	1
f) potreba pomsty	3	2	1
g) doplňte iné (napíšte)			

10. Z akých dôvodov sa vyhľadávajú služby prostitúcie? Ku každému dôvodu prirad'te číselnú hodnotu od 1 -5 v závislosti od toho s čím najviac súhlasíte resp. nesúhlasíte.

	úplne súhlasím	skôr súhlasím	neviem	skôr nesúhlasím	vôbec nesúhlasím
a) problémy v manželstve	5	4	3	2	1
b) odreagovanie sa	5	4	3	2	1
c) potreba zmeny	5	4	3	2	1
d) potreba striedania partnerov	5	4	3	2	1
e) potreba uspokojenia sexuálnych túžob	5	4	3	2	1

11. Je potrebné proti prostitúcii zasahovať resp. ju nejakým spôsobom regulovať?

- a) Áno
- b) Nie
- c) Neviem

12. Ktorý spôsob zásahu voči prostitúcii je vhodnejší?

- a) represívny (potlačanie, zákaz)
- b) prevencia (predchádzanie, vzdelávanie)
- c) kombinácia represie a prevencie

13. Je prostitúcia na Slovensku upravená zákonom?

- a) je nelegálna
- b) je legálna
- c) nie je ani legalná ani nelegalná
- d) neviem

Ďakujem za spoluprácu!!!